

ΑΘΗΝΑΪΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ.

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

ΠΡΟΠΑΗΡΩΤΕΑ

• Έν Έλλάδι... Δρ. ν. 3.—
• Έν τῇ ἄλλοδαπῇ • • 3,50

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

ΕΚΑΣΤΟΝ ΦΥΛΛΟΝ

ΤΙΜΑΤΑΙ

Λεπτιῶν..... 15.
261—Γραφείον δδ. Ἑρμοῦ—261

Παρακαλοῦνται οἱ κκ. Συνδρομηταὶ τῆς «Ἀθηναΐδος» ν' ἀποστείλωσιν ἐγκαίρως τὴν συνδρομὴν των, ὅπως μὴ ἐπέλθῃ διακοπὴ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου.

Οἱ ἐν ταῖς Ἑπαρχίαις καὶ τῷ Ἐξωτερικῷ δύνανται ν' ἀποστείλωσιν αὐτὴν διὰ γραμματοσήμου ἑλληνικοῦ, ἀγγλικοῦ καὶ γαλλικοῦ.

Η ΓΙΒΡΑΛΤΑΡΗ

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι πολλοὶ τῶν ἀναγνωστῶν ἡμῶν ὡς καὶ ἡμεῖς σφόδρα ἀντίκεινται εἰς τὴν δαπάνην τῶν ὁχυρώσεων καὶ ἐξοπλισμῶν παντὸς εἶδους, αἵτινες κατὰ τὸν 10'. αἰῶνα ἐτι ἀποτελοῦσι λυπηρὸν χαρακτῆρα τῆς πολιτικῆς τῶν ἐθνῶν. Ἀναμφιβόλως δὲ πάντες ἀνυπομόνως προσδοκῶσι τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν οἱ ναύσταθμοὶ καὶ τὰ φρούρια θέλουσι μόνον ὑφίστασθαι ὡς μνημεῖα ἀπελθούσης ἐποχῆς. Ἀλλ' οἰαδιήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ γνώμαι ἡμῶν περὶ τοῦ παρόντος καὶ αἱ ἐλπίδες περὶ τοῦ μέλλοντος, γινώσκομεν ὅτι ἡ Γιβραλτάρη καὶ ἄλλα τῆς Εὐρώπης φρούρια στενῶς συνδέονται πρὸς τὴν κατὰστασιν τῶν πραγμάτων τῶν περικυκλούντων ἡμᾶς καὶ ἀδιαλύτως συνδέονται πρὸς τὴν ἱστορίαν τοῦ παρελθόντος. Οὐδὲ ἀνωφελὲς ὅθεν οὐδὲ ἀδιάφορον θὰ ἦτο νὰ δώσωμεν περιγραφὴν τινὰ τοῦ μέρους τὸ ὁποῖον ἡ Ἀγγλία ἐπὶ σχεδὸν 180 ἔτη ἐκράτησε καὶ νῦν κρατεῖ ὡς προπύργιον ἐν τῇ εἰσόδῳ τῆς Μεσογείου.

Ἡ Γιβραλτάρη, τὸ ὄνομα τῆς ὁποίας παράγεται ἐκ τοῦ Ἀραβικοῦ Γεβελ-αλ-Ταρίκ (ὄρος τοῦ Ταρίκ), εἶναι πελώριος βράχος ἐπὶ τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἀνδαλουσίας, ἐκ δὲ τοῦ βράχου τούτου, ὅστις ἔχει τριῶν μιλίων μῆκος ἀπὸ βορρᾶ πρὸς μεσημβρίαν, καὶ ἑπτὰ μιλίων περίμετρον, ἡ πλησίον πόλις καὶ τὰ στενὰ λαμβάνουσι τὸ ὄνομα αὐτῶν. Ὁ βράχος ἐνοῦται πρὸς τὴν Ἰσπανίαν διὰ χαμηλοῦ ἀμμώδους ἰσ-

θμοῦ μήκους περὶ τὸ ἐν ἡμισυ μίλιον καὶ τρία τέταρτα μιλίου πλάτους, διαχωριζομένου εἰς τὸ κέντρον διὰ δύο παραλλήλων σειρῶν σκοπιῶν, τὸ μεταξὺ τῶν ὁποίων διάστημα εἶναι γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα «οὐδέτερον ἔδαφος». Τὸ κλίμα τῆς Γιβραλτάρης εἶναι συγκερασμένον, καὶ ἐν γένει θεωρεῖται ὡς ὑγιεινόν. Ὁ «Γιβεράλτεϊος πυρετός», μολοντοῦτο ἀναφαίνεται ἐκεῖ κατὰ δωδεκαετίαν.

Ὁ βράχος ὅστις ἐπὶ πολλὸν χρόνον ἐθεωρεῖτο ὡς σχηματίζων τὸ σύνορον τοῦ κόσμου ὠχυρώθη κατὰ τὸν ὄγδοον αἰῶνα ὑπὸ τοῦ Ταρίκ τοῦ Σαρακηνοῦ, ἐκ τοῦ ὁποίου ἔλαβε καὶ τὸ σημερινὸν αὐτοῦ ὄνομα. Ὁρῶμενος ἐκ τῆς θαλάσσης ἐκ τινος ἀποστάσεως, ὁμοιάζει πολὺ πρὸς κατακεκλιμένον λέοντα. Ἀμα ὡς πλοῖον ἀφικθῇ περιστοιχίζεται ὑπὸ πολυαριθμῶν μικρῶν λέμβων, ἐν μιᾷ τῶν ὁποίων ὁ ταξειδιώτης πρέπει νὰ διαπεραιωθῇ εἰς τὴν ξηράν. Ἐνώπιον αὐτοῦ βλέπει τὴν γραμμὴν τῶν γεφυρῶν διακεκομμένην διὰ κανονιστοικιῶν μέχρι τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης· ὑπεράνω εἰσὶν ἑτεραι σειραὶ τηλεβόλων ἐπὶ τῶν ἐπάλξεων ἢ ἐν τοῖς κοιλώμασι τοῦ ὄρους. Ἡ Γιβραλτάρη εἶναι πρὸ πάντων στρατιωτικῶς σταθμός. Τὰ τηλεβόλα καὶ οἱ ἐρυθρόστολοι στρατιῶται πανταχοῦ ὁρατοὶ, μαρτυροῦσι περὶ τούτου. Ὅπως ξένος τις εἰσέλθῃ εἰς τὴν πόλιν πρέπει νὰ λάβῃ διαβατήριον ὑπὸ τοῦ φρουράρχου, ἐὰν θὰ θελήσῃ νὰ σταματήσῃ ἐπὶ πλεῖστον χρόνον πρέπει νὰ δοθῇ ἐγγύησις περὶ τῆς καλῆς αὐτοῦ διαγωγῆς παρὰ τινος προξένου ἢ οἰκοδεσπότου. Τότε δίδεται ἄδεια πρὸς διαμονὴν δέκα, δεκαπέντε ἢ εἴκοσι ἡμερῶν, ἥτις ἐὰν ὑπάρξῃ ἀνάγκη ἀνανεοῦται. Ἀξιωματικοὶ τοῦ στρατοῦ δύνανται νὰ εἰσαγάγῃσι πρόσωπόν τι ἐπὶ τριάκοντα ἡμέρας, ἀλλ' ἐὰν ὁ ἐπισκέπτης θελήσῃ νὰ λάβῃ τοπογραφίαν πρέπει νὰ δοθῇ ἰδιαιτέρα πρὸς τοῦτο ἄδεια.

Καθ' ἐκάστην ἐσπέραν ὅταν κροτήσῃ τὸ τηλεβόλον ἡ πόλις παρουσιάζει ζωηρὰν σκηνὴν· πληρώματα τῶν ἀγκυροβολημένων ἐν τῷ λιμένι πλοίων, Ἰσπανοὶ

ἐκ τοῦ παρακειμένου μέρους, πάντες ἐν γένει οἱ ξένοι οἵτινες δὲν ἔχουσιν ἰδιαιτέρην ἀδειαν νὰ διαμείνωσι σπεύδουσι νὰ ἐξέλθωσι πρὶν ἢ κλείσωσιν αἱ πύλαι. Ἀμέσως ἡ στρατιωτικὴ φρουρὰ διέρχεται κρούουσα τὴν ἀποχώρησιν. Εἴτα καθ' ἕκαστον τῆς ὥρας τέταρτον ἡ περίπολος διαβαίνει, ἀποκομίζουσα τοὺς ξένους οἵτινες ἐβράδυναν καὶ ταὺς οἰνοβαρεῖς. Οἰνοφλυγεῖς εἰσὶ σχεδὸν ἄγνωστοί ἐν Ἰσπανίᾳ πλὴν τῶν ἐν Γιβραλτάρῃ διαμενόντων, ἐνθα περὶ λύχνων ἀφὰς οὐκ ὀλίγοι ἀπαντῶσιν.

Τὸ ἰδιάζον ἐνδιαφέρον τῆς Γιβραλτάρης ἔγκειται πρὸ πάντων ἐν τοῖς ὄχυρώμασιν αὐτῆς, ἐξαίρετως δὲ ἐν τοῖς ἐν τῷ ἐσωτερικῷ τοῦ βράχου κατασκευαζομένοις. Ἄνευ ἰδιαιτέρας ἀδείας παρὰ τῶν ἀρχῶν οὐδεὶς δύναται νὰ ἐπισκεφθῇ τὰς ὑπογείους ταύτας στοάς. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τοῦ βράχου τὸ ἐκ φύσεως ἀπόκρημνον αὐτοῦ παρέχει ἱκανὴν ἀμυναν, ἀλλ' ἐπὶ τῶν ἄλλων πλευρῶν ἐγένετο πρακτικῶς ἀπόρθητος διὰ τεχνιτῶν μέσων. Περὶ τὴν δυτικὴν βᾶσιν τοῦ βράχου παράλιος τοῖχος ἐκτείνεται κατὰ διαστήματα, ὄχυρωμένος διὰ προχωμάτων καὶ διὰ φοβερῶν φρουρίων. Ἐν πάσῃ προσφόρῳ θέσει τοῦ βράχου αὐτοῦ, ἐτέθησαν κανονιστοίχαι, ἀλλὰ τὸ καταπληκτικότερον χαρακτηριστικὸν τῶν ὄχυρωμάτων ἀποτελεῖται ἐκ τῆς σειρᾶς τῶν στοῶν τῶν ἐγκακομένων ἐν τῇ βορείῳ καὶ βορειοδυτικῇ πλευρᾷ. Αἱ στοαὶ αὗται ἔχουσι σύνολον μῆκος τριῶν μιλίων, εἰσὶ δὲ ἱκανῶς εὐρείαι καὶ ὑψηλαὶ ὥστε νὰ δύναται ἄνθρωπος ἔφιππος καὶ ἀμάξιον νὰ διέρχεται δι' αὐτῶν. Ὅσαι εἰσὶν ἀνοιγμένοι κατὰ διαστήματα δώδεκα γυιαρῶν, εἰσὶ δὲ οὕτω πῶς κατεσκευασμένοι ὥστε οὐδεμία σφαῖρα ἐκ τῶν ἔξω δύναται νὰ φθάσῃ τοὺς ἐντὸς ἱσταμένους πυροβολητάς. Διερχόμενοι τὰς στοάς, αἵτινες εἰσὶν ἢ μία ἐπὶ τῆς ἄλλης ἀνερχομένης μέχρι τοῦ ἡμίσεως ὕψους τοῦ βράχου καὶ συγκοινωνούσας δι' ἐλαφρῶν ἐπικλινῶν διόδων, βλέπει τις ἐν ἐκάστη ὁπῇ τηλεβόλον οὗ τὸ στόμιον διευθύνεται ἐκτὸς ἔτοιμον, μὲ σωρὸν βλημάτων περὶ αὐτὸ, ἐν δὲ διαφόροις διαστήμασιν εἰσὶν ἀποθήκαι πυρίτιδος. Αἱ στοαὶ αὗται, μετὰ τῶν ἀνοιγμάτων αὐτῶν καὶ τὸν ἀμεινον ἀριθμὸν τηλεβόλων, εἰσὶ γνωσταὶ εἰς τοὺς Ἰσπανοὺς διὰ τῆς φράσεως *Los dientes de la vieja* (τὰ δόντια τῆς γράας). Τὸ ἀμυντικὸν σύστημα τοῦ βράχου τῆς Γιβραλτάρης ἀδιακόπως μεταβάλλεται καὶ ἐκτείνεται διὰ μεγάλης δαπάνης, καὶ τὸ ἀρχαῖον σύστημα τῶν τηλεβόλων βαθμυδῶς ἀντικαθίσταται διὰ νέων τηλεβόλων τοῦ φοβερωτέρου εἶδους. Εἰς τὴν ἄκρην μιᾶς τῶν στοῶν εἰναι ἡ αἰθούσα τοῦ Ἀγίου Γεωργίου, ἥτις ἀνεσκάφη ἐντὸς ὀγκώδους ἐξέχοντος τεμαχίου βράχου, ὁμοιάζοντος ἐξωτερικῶς πρὸς θολωτὸν δῶμον. Αἱ ἐσωτερικαὶ αὐτοῦ διαστάσεις εἰσὶ 50 ποδῶν πλάτους καὶ 55 μῆκους, ἐχρησίμευσε δὲ πολλάκις ὡς αἰθούσα πρὸς συμπόσιον. Ὁ λόρδος Νέλσον ἐγευματίσεν ἐν αὐτῇ πρὸ τῆς μάχης τοῦ Τραφαλγάρ.

Ἵπὲρ τὰς κυριωτέρας σειρὰς τῶν κανονιστοίχων καὶ στοῶν εἰναι ἡ κορυφὴ τοῦ βράχου, ἔχουσα μῆκος

περὶ τὰ τρία μίλια. Εἶναι τμήμα ἀσβεστολίθου μὲ τρεῖς διακεκριμένας κορυφάς. Ἡ πρώτη καλουμένη τηλεβόλον τοῦ βράχου, ἔχει ὕψος 1250 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἡ κεντρικὴ κορυφὴ τοῦ βράχου εἶναι ὁ σταθμὸς πρὸς τηλεγράφησιν σημείων. Ἐνταῦθα ὑπάρχει οἰκίσκος πρὸς εἰδοποίησιν. Βλέπων τὴν Μεσόγειον πρὸς ἀνατολὰς καὶ τὰ στενὰ τῆς Γιβραλτάρης πρὸς δυσμὰς. Πάντα τὰ διερχόμενα πλοῖα πρέπει νὰ δεικνύωσι τοὺς ἀριθμοὺς των, οὗτοι δὲ μεταβιβάζονται διὰ σημείων ἀμέσως εἰς τὴν πόλιν κάτω. Ἡ δὲ ἐκ τοῦ σταθμοῦ τούτου εἶναι μᾶλλον ἐκτεταμένη ἢ ἐξ οἰουδήποτε ἐτέρου σημείου τοῦ βράχου, διότι περιλαμβάνει τὸν κόλπον καὶ τὴν ἀντικρὺ ἀκτὴν τῆς Ἰσπανίας, τὰ ὄρη *Ronda*, τὴν Σιέρα *Nebádan* καὶ τμήμα τῆς χώρας κείμενον μετὰξὺ αὐτῶν, μεγάλην ἔκτασιν τῆς Μεσογείου, τὰ ὄρη τοῦ Ἀτλαντος ἐν Ἀφρικῇ, τὴν Κεοῦταν, τὸ ὄρος Ἀβύλαν κτλ. Ὅταν ὁ ἀὴρ εἶναι καθαρὸς ἢ ἀποψὶς εἶναι μεγαλοπρεπής, περιλαμβάνουσα τὰ διάφορα ἀνω μνησθέντα σημεία, ἐνῶ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ βράχου ὁ θεατὴς βλέπει τὴν πόλιν τῆς Γιβραλτάρης, μὲ τὰς μακρὰς αὐτῆς ἀμυντικὰς γραμμὰς καὶ τὰ ἐξ ἀλοῆς ἄλσθ.

Ἀνώμαλος ὁδὸς ἀπὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ τηλεγράφου φέρεται εἰς τὸ μεσημβρινὸν ὕψωμα, τὸ καλούμενον «*Ran de Azucar*», ἀσάκχαρινος λόφος», 1408 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἐνταῦθα ἴστανται τὰ εἰσπία τοῦ πύργου τοῦ στρατηγοῦ *O'Hara*, ἀποτελοῦντα γραφικὸν ἀντικείμενον. Ἡ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ βράχου ἔχει βαθμίδας περὶ τὸν κρημνὸν δι' ὧν κατέρχεται τις ἔχων ὑπεράνω αὐτοῦ τὸν ὑψηλὸν βράχον κάτωθι δὲ τὸν κυανοῦν κόλπον τῆς Μεσογείου. Ἐν μέσῳ τοῦ μονήρους τούτου μεγαλείου ἀμέσως ἀναμνησκέται τις τοῦ πολεμικοῦ χαρακτῆρος τοῦ βράχου, ὅτε αἰφνης ἐρχεται ἐπὶ δύο φοβερῶν τηλεβόλων δεσποζόντων τοῦ κόλπου τοῦ Καταλάνου.

Εἰς τοὺς διερχομένους ταξιδιώτας ὁ βράχος τῆς Γιβραλτάρης παρουσιάζει γυμνὴν καὶ σχεδὸν ξηρὰν ὄψιν, ἰδίᾳ ὅταν ἡ πρασιὰ ξηρανθῇ ὑπὸ τῆς ἡλιακῆς θερμότητος· ἀλλ' ἐγγυτέρᾳ ἐξέτασις ἀνακαλύπτει τὴν ὑπαρξίν ἐκτεταμένης βλαστήσεως. Ὅμαδες δένδρων εὐρηνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ ἐντὸς κοιλάδων πρασίνων, ὡραῖοι δὲ κῆποι περιτοιχίζουσι τὰς ἐπαύσεις τῶν Ἀγγλων κατοίκων. Τετρακόσια φυτὰ εἰσὶν ἰθαγενῆ τῷ βράχῳ, ὀλίγα δὲ ἐξ αὐτῶν εὐρηνται μόνον ἐνταῦθα. Ὀλίγα εἰσὶ τὰ ἐπ' αὐτοῦ ζῶα, οἷον κόνικλοι, ἀλώπεκες, πέρδικες καὶ περιστεραι. Ἰσως ἤκουσαν πολλοὶ περὶ μικρῶν πιθήκων τῆς Βαρβαρίας εὐρισκομένων ἐπὶ τοῦ βράχου τῆς Γιβραλτάρης. Ἄλλοτε ὑπῆρχον πολυάριθμοι, ἀλλὰ ἴσως μόνον νῦν ἀπομένουσιν περὶ τοὺς εἰκοσι, πολλοὶ δὲ κάτοικοι τῆς Γιβραλτάρης οὐδέποτε τοὺς εἶδον. Συνήθως κατοικοῦσι τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀνατολικά μέρη τοῦ βράχου, πλὴν ὅτε κατέρχονται εἰς τὰ χαμηλότερα ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τῶν ψυχρῶν βορειοανατολικῶν ἀνέμων. Τότε δὲ προξενοῦσι ζημίας εἰς τὰ ὀπωροφόρα δένδρα, ἀλλ' οὐδόλως διὰ τοῦτο τιμωροῦνται ἀφιέμενοι ἐλεύθεροι.

Ὁ βράχος τῆς Γιβραλτάρης πληροῦται ἐκ σπηλαίων καὶ φυσικῶν ὑπογείων διόδων. Ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς προσόψεως τοῦ βράχου ὑπάρχουσι διάφορα σπήλαια θαλάσσια, σχηματισθέντα διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν κυμάτων, καὶ τοὶ νῦν ἔνεκα τῶν γεωλογικῶν μεταβολῶν πολὺ ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης κεῖνται. Ὑπάρχουσι πρὸς τούτοις πολλὰ μεσόγεια σπήλαια ἢ εὐρέα ῥήγματα κατερχόμενα εἰς ἄμετρον βάθος. Ἐκ τῶν θαλασσιῶν σπηλαίων, τὸ σημειωτέρον εἶναι τὸ σπήλαιον τοῦ Μαρτίνου, ἀνακαλυφθὲν κατὰ τὸ 1821 ὑπὸ τινος πυροβολητοῦ φέροντος τὸ ὄνομα τοῦτο. Κατέρχεται τις εἰς αὐτὸ διὰ κρημνῶδους ἀτραπῶν, ἔνθα μία μόνη ὀλίσθησις ἐπὶ τῶν χαλαρῶν πετρῶν δύναται ν' ἀποστείλῃ τὸν τολμηρὸν ἐρευνητὴν πολλὰς ἑκατοντάδας πόδας κάτω εἰς τὴν Μεσόγειον. Διὰ χάσματος τινος ἐν τῷ βράχῳ ὁ ἐρευνητὴς εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον, τὸ ὁποῖον εἶναι περικεκαλυμμένον ἐξ ἐπικρεμαμένων σταλακτιτῶν καὶ στηρίζεται διὰ στηλῶν ἐκ σταλακτίτου.

Τὸ σπήλαιον ἔχει 114 ποδῶν ὕψος καὶ 73 πλάτος. Ἀνθρώπινα ὀστά, ὡς καὶ λείψανα πτηνῶν καὶ ζώων, τεμάχια ἀγγείων, ξίφη, πυρίται, κέρατοι κ. εὐρέθησαν ἐξ πόδας ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν ἐν τῷ ἐσωτερικῷ.

Ἐκ τῶν μεσογείων σπηλαίων τὸ σημειωτέρον καὶ τὸ μεγαλείτερον εἶναι τὸ σπήλαιον τοῦ Ἀγίου Μιχαήλ. Ἡ μικρὰ αὐτοῦ εἰσοδος εἶναι 1100 πόδας ὑπεράνω τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἀμα ὡς εἰσέλθῃ τις εὐρίσκεται ἐντὸς ὑψηλοῦ αἰθούσης, 200 ποδῶν μακρᾶς καὶ 70 ποδῶν ὑψηλῆς, μὲ πολυαριθμούς στήλας ἐκ σταλακτίτου. Ἐκ τῆς αἰθούσης ταύτης εἰσέρχεται τις εἰς τέσσαρα ὅμοια σπήλαια δι' ἐλικοειδῶν διόδων, τῆς τελευταίας οὐδὲς 300 πόδας ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν.

Καταλείποντες νῦν τὸν κρατερὸν βράχον μετὰ τῶν φυσικῶν καὶ τέχνικῶν αὐτοῦ θαυμάτων, στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν πόλιν τῆς Γιβραλτάρης, ἥτις ἐκτείνεται εἰς ἐπιφάνειαν τριακοσίων περίπου στρεμμάτων κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὁμαλοῦ ἐδάφους πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος. Εἶναι ἐν συνόλῳ εὐτελὲς τὴν ὄψιν τόπος, μὲ στενάς ὁδοὺς καὶ στενωποὺς καὶ οἰκίας ἰσπανικοῦ καὶ ἀγγλικοῦ τύπου ἀναμιξ. Οὐδὲν στερεὸν ἢ δαπανηρὸν οἰκοδόμημα κτίζεται διότι ἕκαστος ἰδιοκτῆτης δύναται νὰ κληθῇ ἐν οἰαδήποτε στιγμήν νὰ καταλίπῃ τὴν οἰκίαν καὶ τὴν γῆν κατὰ τὴν διαταγὴν τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς. Ἡ πόλις περιέχει καθεδρικὸν ναόν, διάφορα δημοτικὰ καὶ στρατιωτικὰ οἰκοδομήματα, καὶ βιβλιοθήκην τῆς φρουρᾶς συνισταμένην ἐκ 45,000 τόμων. Ἡ ἀγορὰ εἶναι ἀνοικτός τις χώρος περιετοιχιμένος δι' ὕψηλῶν στρατώνων. Ἐν αὐτῇ βλέπει τις διαφόρους χαρακτῆρας ἀναμιξ. Ἀλγερινούς καὶ Μαροκίους, μὲ ἡμιγύμνους κνήμας, ἐμβαδοφοροῦντας, ἔχοντας περιτετυλιγμένους τοὺς ὤμους ἐντὸς βουρνούζιων, καὶ τὰς κεφαλὰς διὰ τυρβανίων. Ἰουδαίους μὲ σεβασμίας γενειάδας, μελαίνας ἐσθῆτας, καὶ αἰχμηροὺς πῖλους. Ἰσπανοὺς χωρικοὺς,

μὲ περισκελίδας ἐκ βελούδου καὶ κνημίδας ἐκ κεντημένου δέρματος, καὶ μάχαιραν ἐζωσμένην ἐν στενῇ ἐρυθρᾷ ζώνῃ. Ἐν τῷ μέσῳ τούτων ὁ ἀγγλος στρατιώτης πορεύεται—καθαρὸς, ἐξυρισμένος ἢ ἡ Ἰσπανὶς βαίνει ἐλαφρῶς, τὸ πρόσωπον αὐτῆς κεκρυμμένον διὰ τῆς μελαίνης μεταξωτῆς μαντίλλης καὶ τὰς χεῖρας αὐτῆς κινούσας τὸ ἀναπόφευκτον ῥιπίδιον.

Ὁ δημόσιος κήπος τῆς Γιβραλτάρης, ὁ Ἀλαμέδας, εἶναι εἰς ἐκ τῶν ὠραιότερων περιπάτων τῆς Εὐρώπης. Εἶναι ποικιλότατος ὑπὸ τὸν τροπικὸν κήπος, ἢ μᾶλλον μικρὸν δάσος, εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόλπου εἰς τὴν μεσημβρινὴν ἐσχατιὰν τῆς πόλεως, μεταξὺ τοῦ θαλασσιῦ τοίχου καὶ τῶν κρημνῶν. Ἐνταῦθα οἱ κάτοικοι περιφέρονται ὑπὸ τὴν εὐάρεστον σκιάν τῶν πευκῶν καὶ ἄλλων δένδρων καὶ ἐν μέσῳ ἀπειραριθμῶν ἡλιοτροπίων, ῥόδων καὶ γερανίων. Ἡ διὰ τοῦ κόλπου ἀποψις εἶναι θελκτικωτάτη. Ἐν Γιβραλτάρῃ εἶναι ἀδιάκοπος κίνησις στρατοῦ, ἀλλαγὴ φρουρῶν δι' ὅλης τῆς νυκτός. Τοῦτο δὲ γίνεται ἐφ' ὅλου τοῦ πελωρίου βράχου ἐν τῷ σκότει.

Περαινοῦμεν τὴν περιγραφὴν ταύτην δι' ὀλίγων λέξεων ἐπὶ τῆς παρελθούσης ἱστορίας τῆς Γιβραλτάρης. Ὁ βράχος οὗτος ἦτο γνωστὸς τοῖς Ἑλλήσι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπὸ τὸ ὄνομα Κάλπη. Ἐπὶ τῆς ἀφρικανικῆς παραλίας ἔκειτο ἡ Αἰδύλα, τὰ δύο δὲ ταῦτα ὄρη ἦσαν αἱ διάσχημοι Ἡράκλειοι στήλαι, ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον τὰ ὄρια τοῦ γνωστοῦ κόσμου. Κατὰ τὴν ὀγδόην ἑκατονταετηρίδα οἱ Μαυριτανοὶ ἔκτισαν τὸ πρῶτον μνημονευόμενον φρούριον ἐπὶ τοῦ βράχου, καὶ τὸ ὠνόμασαν ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἀρχηγοῦ των, λόφον τοῦ Ταρίκ. Ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὁ βράχος διετέλεσε διαδοχικῶς ὑπὸ τὴν Ἰσπανικὴν ἢ τὴν Μαυριτανὴν ἐξουσίαν, ἕως ὅτε ἐνδεκα πολιορκίας κατὰ τὸν μακρὸν τοῦτον ἀγῶνα ἡ τελευταία ἦτο ἐν ἔτει 1540, ὅτε οἱ πειραταὶ τῆς Ἀλγερίας ἐπειράθησαν μετ' ἀπελπισίας ἀλλ' εἰς μάτην νὰ τὸν ἐπανακτήσωσιν. Οἱ Ἰσπανοὶ μετὰ ταῦτα προσέθηκαν ἱκανὰ πρὸς ἀμυναν τῆς Γιβραλτάρης καὶ ἐκτίσασα τὴν φῆμιν δι' ὅλης τῆς Εὐρώπης, ὅτι εἶναι ἀπόρητος. Ἠλώθη ὁμως κατὰ τὸν πόλεμον τῆς Ἰσπανικῆς διαδοχῆς ὑπὸ τῶν ἡνωμένων στόλων τῆς Ἀγγλίας καὶ Ὀλλανδίας.

Καίτοι κατὰ τὸ φαινόμενον ἡλώθη διὰ τὸν Κάρολον Γ', οἱ Ἀγγλοὶ ὕψωσαν τὴν σημαίαν αὐτῶν καὶ ἔκτοτε κατέλαβον τὸν βράχον. Ἡ Ἰσπανία ἐποίησάτο διαφόρους ἀνεπιτυχεῖς ἀποπείρας, διπλωματικῶς καὶ πολεμικῶς, νὰ ἀναλάβῃ τὴν κατοχὴν τῆς Γιβραλτάρης. Ἡ σημειωτέρα εἶναι ἡ «Μεγάλῃ Πολιορκία» τοῦ 1779—1783, ὅτε ἐπὶ τέσσαρα ἔτη οἱ ἡνωμένοι στόλοι τῆς Γαλλίας καὶ Ἰσπανίας ἐξήντησαν πάντα τὰ μέσα τῆς τέχνης καὶ ἐπιστήμης ἐν ἀκάρπῳ ἀποπείρᾳ, ἥτις ἐπερατώθη διὰ γενικῆς εἰρηνεύσεως.

Ἀπὸ τὸ 1783 τὸ φρούριον διετέλεσε ἀνενόχλητον. Περὶ τοὺς 5,000 στρατιῶται φρουροῦσιν ἐκεῖ, ἐτησίως δὲ δαπανῶνται περὶ τὰς 315,000 λιρῶν.